

Thus, there are different types of camps, of various duration, different sources of financing, different forms of ownership and different pedagogical programs. Today, summer children's camps are an important part of the system of continuous education, give the person the best opportunities in the field of recreation and rest.

It is concluded that foreign experience is a vivid example of how it is possible to qualitatively reform the process of health improvement and recreation of children in our country. Its analysis, reflection and proper assessment will promote development of diverse approaches to solving the problems of summer recreation and rest of children in Ukraine. Therefore, the foreign experience of organizing children's health and recreation needs further research in order to ensure realization of the children's right to full and qualitative improvement.

Key words: health improvement, rest, camp, coordination and interaction, tourism, child health improvement, upbringing and education, recreation.

УДК 372.2(73+71)

Олена Огієнко

Сумський державний педагогічний
університет імені А. С. Макаренка

ORCID ID 0000-0002-3089-6288

DOI 10.24139/2312-5993/2019.05/046-057

ОСВІТА КОРИННИХ НАРОДІВ У США І КАНАДІ: ІСТОРІЯ І СУЧАСНІ РЕАЛІЇ

Визначено історичні, соціально-економічні, політичні детермінанти становлення та розвитку освіти корінного населення у США і Канаді; показано взаємозв'язок особливостей функціонування системи освіти корінного населення з процесами колонізації північноамериканських земель європейцями; розкрито сутність політики асиміляції корінного населення, яка породжувала расову дискримінацію корінного населення країн, посилювала їх маргіналізацію і деградацію; зацентовано увагу на діяльності шкіл-інтернатів для дітей корінних народів як однієї з форм освітньої асиміляції, показано їх негативний вплив на виховання дітей корінних народів; виявлено, що сучасною тенденцією освітньої політики щодо корінних народів є перехід від політики асиміляції до політики інтеграції; показано, що сучасна освіта корінних народів у США і Канаді базується на принципах мультикультуралізму, демократії, гуманізму, на націоналістичному підході, урахуванні освітніх потреб та потреб ринку праці.

Ключові слова: корінні народи, освіта корінних народів, законодавство, школи-інтернати для дітей корінних народів, освітня політика асиміляції, освітня політика інтеграції, США, Канада.

Постановка проблеми. У сучасному глобалізованому світі, в умовах активізації інтеграційних та міграційних процесів, розвитку мультикультурного суспільства важливого значення набуває проблема освіти корінного населення країн. У підсумковому документі Генеральної Асамблеї «Всесвітня конференція по корінним народам» (2014) зазначалося, що необхідно забез-

печити рівний доступ до якісної освіти корінному населенню, на основі поваги до культурного різноманіття, реалізації ініціатив і стратегій та виділення ресурсів для розширення прав і можливостей корінних народів (United Nations, 2014). Зауважимо, що освітня політика по відношенню до корінного населення стосується стратегічних цілей держави, сприяє єдності нації та суспільства в цілому. До корінного населення в світі відносять майже п'ять тисяч груп людей, які проживають у 90 країнах світу, а їх кількість сягає 380 млн людей (Огієнко, 2017). Особливий інтерес становлять США і Канада – країни, які пройшли складний та тернистий шлях у вирішенні даної проблеми, у яких приблизно 2–5 % населення складають коренні жителі, розроблено законодавчо-правову базу щодо регулювання питань корінного населення, проводиться освітня політика, спрямована на реалізацію сучасних підходів до збереження та розвитку етнічного різноманіття. Вивчення північноамериканського досвіду щодо реалізації освітньої політики корінних народів може бути корисним у вирішенні не тільки освітніх, а й політичних проблем в Україні в етно-правових умовах.

Аналіз актуальних досліджень. Аналіз наукової літератури засвідчив, що різні аспекти розвитку освітньої системи США і Канади стали предметом чисельних досліджень таких вітчизняних учених, як Н. Авшенюк, О. Барабаш, Я. Бельмаз, І. Білецька, Л. Булай, М. Бусько, Л. Карпинська, М. Лещенко, О. Магдач, Н. Мукан, М. Нагач, А. Сбруєва, О. Романовський, І. Руснак, К. Шихненко та ін.). Окремим аспектам розвитку освіти у США і Канаді присвячено роботи зарубіжних науковців, зокрема, особливості системи освіти розглядали Ж. Едвардз (J. Edwards), Дж. Вайт (J. White), С. Девіс (S. Davis), М. Фуллан (M. Fullan); з'ясуванню організаційно-педагогічних особливостей педагогічної освіти приділена увага в роботах Д. Бредлі (J. Bradley), Л. Вілст (L. Vilst), Т. Джонстон (T. Johnston), Дж. Келлі (J. Kelly) та ін.); теорія та практика полікультурної та міжкультурної освіти розкривається у працях Дж. Бенкс (J. Benks), Р. Біббі (R. Bibby), Р. Гош (R. Gosh), С. Грант (S. Grant), Е. Естін (A. Astin), Л. Ліппман (L. Lippman), П. МакЛерен (P. McLaren), С. Мей (S. May), В. Татор (V. Tator), Ф. Хоксі (F. Hoksi) та ін.); змістово-процесуальні особливості навчання іммігрантів досліджено Р. Гірабаяші (R. Girabayashi), Д. Каммінз (D. Cammins), Ш. Шеймі (Sh. Sheymi) та ін.).

Особливої уваги заслуговують праці вітчизняних (Н. Голуб, О. Козачук, М. Запотічної, О. Ташликової, Г. Френк та ін.) та зарубіжних (М. Баттіст (M. Battiste), Дж. Фрізена (J. Friesen), В. Кіркнес (V. Kirkness), С. МакФерсона (C. McPherson), Дж. Міллоя (J. Milloy), Дж. Петерс (J. Peters) та ін.) науковців, у яких розкривається ретроспектива розвитку освіти корінних жителів США і

Канади, особливості їх шкільної та професійної освіти. У той самий час, зазначена проблематика досліджена недостатньо ґрунтовно, що й зумовило предмет нашого наукового пошуку.

Мета статті – виявити детермінанти становлення та розвитку освіти корінних народів США і Канади та з'ясувати особливості функціонування шкіл-інтернатів і їх вплив на виховання й навчання дітей корінних народів.

Методи дослідження. Окреслена мета дослідження зумовила вибір комплексу взаємопов'язаних методів дослідження, зокрема, ретроспективний аналіз, що допоміг прослідкувати ґенезу становлення та розвитку освіти корінних народів США і Канади; структурно-логічний аналіз, що сприяв вивченню законодавчо-правового забезпечення щодо корінного населення; структурно-функціональний аналіз, що дозволив визначити специфічні особливості освіти корінних жителів США і Канади, з'ясувати особливості функціонування шкіл-інтернатів; системно-структурний і компаративістський аналіз, що сприяли визначенню спільного та відмінного в досліджуваних країнах.

Виклад основного матеріалу. Проблема освіти корінного населення у США і Канаді має глибоке історичне коріння, починаючи з часів відкриття американського континенту. Дослідження істориків засвідчує, що перші європейці, скандинавські вікінги з'явилися на американських землях у X–XI столітті. Навіть у 1002 році було засновано поселення, яке проіснувало декілька десятків років, але спроби колонізувати американські землі не увінчалися успіхом (Бейклесс, 1969).

Офіційною датою відкриття Америки вважається 12 жовтня 1492 року, коли експедиція Христофора Колумба досягла Нового Світу. Закцентуємо на тому, що до 400-ліття відкриття Америки був зроблений пам'ятник у вигляді 21-метрової колони з фігурою Колумба. Проте, сам Х. Колумб і відкриття ним Америки сприймається американцями неоднозначно, оскільки саме з того часу розпочалася масова колонізація, винищення корінних народів, поширення работоргівлі.

Початок колоніальної експансії Великою Британією Америки розпочалася в 1607 році. Корінне населення розглядалося як поданні англійського монарха відповідно до існуючої на той час у Європі концепції феодального суверенітету над новими землями та їх населенням по праву першовідкриття. Спочатку колонізатори та корінне населення досить мирно співіснували, але кількість іммігрантів збільшувалася й вони почали захоплювати нові землі, які належали місцевому населенню. Це спричинило масові повстання та війни. Але Американська революція 1776 року поклала край колоніальному періоду і відіграла вирішальну роль у житті корінного населення.

Розпочався так званий договірний період (1778–1871), на початку якого декларувалася незалежність індіанських племен і відбувалася передача землі через підписання договорів. Проте, у 1871 році було прийнято Закон про позбавлення індіанських племен права вважатися незалежними націями. Слова конгресмена з Міннесоти найбільш яскраво відображають настрої того часу: «Володіти всією землею-годувальницею на цьому континенті, яка не терпить, щоб на ній господарювали дикуни – є призначення білої людини... Найбільша на Землі нація принизилася до встановлення договірних відносин із жалюгідними індіанцями, не здатними навіть підписати укладені ними договори... Уряд США не потребує більше приводів для захоплення їх земель...» (Стельмах, 1990, с. 15).

Прийнятий закон про позбавлення незалежності індіанських племен став початком політики патерналізму, основною метою якої була так звана «цивілізація диких індіанців», що передбачала створення умов для швидкого (насильницького) перетворення «американських індіанців в американців індіанського походження» (Стельмах, 1990, с. 16), знищення їх культури, релігії, звичаїв задля відповідності американському стандарту життя. Індіанців переселяли у спеціально відведенні резервації, приймалися закони, які спрямовувалися на знищення їх соціальної організації – племені, зокрема, замість суспільного володіння землею, у резервації впроваджували приватну систему землекористування.

Результати політики патерналізму є жахливими. Порушення та знищення економічних основ життя індіанців спричинив їхню соціальну деградацію. Так, наприкінці 20-х років ХХ століття майже все корінне населення (більш ніж 90 %) проживало в резерваціях, доля неграмотних сягала 26 %, смертність від хвороб перевищувала в десятки разів загальноамериканські показники. Якщо на момент утворення Сполучених Штатів Америки корінних жителів, за різними даними, нараховувалося від 8 до 35 млн, то на початку ХХ століття їх залишилося приблизно 200 тис. Вважаємо, що мова може йти про геноцид корінного населення США у ХІХ – на початку ХХ століття (Keller, 1974).

Визначальною подією для корінного населення США стало прийняття Індіанського реорганізаційного акту (1934), який ознаменував закінчення процесів асиміляції і початок відродження племінного самоуправління.

Проте, наступним кроком у політиці щодо корінного населення стала термінація, яка розпочалася в 50–60 роки ХХ століття і була спрямована на ліквідування особового статусу корінного населення США, зняття федеральної опіки та відмову від зобов'язань надавати фінансову допомогу індіанцям (Vine, 1992).

Очікуванні зміни від приходу до влади президента Д. Кеннеді знову не виправдалися й політика термінації продовжувалася і після загибелі президента Д. Кеннеді. Тільки в 1968 році Р. Ніксон у доповіді «Краще майбутнє для американських індіанців» визнав, що «індіанці стали жертвою непродуманої та суперечливої політики» (Nixon, 1968). У 1970 році були розроблені рекомендації щодо змін індіанської політики, який передбачав збереження та укріплення внутрішньої автономії індіанських спільнот.

Зауважимо, що прийняті в 70-ті роки законодавчі акти не створили додаткових переваг для соціально-економічного розвитку індіанських спільнот, а лише дещо виправили несправедливість, яка була допущена в період термінації по відношенню до корінних американців. До таких правових актів відносимо Закон про фінансування індіанців (1974), Закон про самовизначення корінних народів та допомогу сфері освіти (1975), Закон про релігійну свободу американських індіанців (1978), Закон про охорону дитинства серед індіанців (1978), Акт про розвиток мінеральних ресурсів індіанців (1979), Акт про статус індіанських племен щодо урядових податків (1979) та ін.

Зазначимо, що на початку 80-х років ХХ століття було відкрито музеї історії племен корінних народів США. В університетах з'явилося понад сто спеціальностей, які стосувалися вивчення корінних народів (Козачук, 2014). Наприклад, особливим інтересом користується у студентів такий курс, як «Федеральне право індіанців».

Часи правління президента Рейгана принесли нові випробування для корінного населення Америки. Було суттєво скорочено витрати на соціальні потреби індіанців. Якщо в 1982 році уряд виділяв приблизно 3,4 млрд. доларів, у 1983 році – тільки 2.5 млрд. доларів, то в 1984 році допомога знизилася до 1,8 млрд. доларів, а у 1985 – до 1,7 млрд. доларів (Стельмах, 1990, с. 78). Це призвело до суттєвого скорочення програм розвитку резервацій, освіти, охорони здоров'я тощо.

Зазначимо, що США на сучасному етапі вирізняється розгалуженою законодавчо-правовою базою щодо корінного населення, яка представлена Конституцією США, федеральним законодавством, договорами з індіанцями, звичайним правом. У резерваціях діють тільки федеральні закони та закони племен, а закони штатів не діють та не платяться податки штатів. На думку Верховного Суду США, існуюча законодавча система стосовно корінних народів спрямована на розвиток їх самовизначення.

Як це не звучить суперечливо, але завдяки створенню індіанських резервацій була збережена культура, традиції, мова корінного населення США.

Дослідження доводить, що на території Канади під час появи перших переселенців було майже 250 тисяч корінних жителів, а різноманітність їх мов вражала – вони належали до 12 лінгвістичних груп поряд із великою кількістю діалектів (Запотічна, 2016; Bercuson, 2006). Племена мали свою культуру, свої відмінності, свої звичаї. Вихованню молоді приділялася особлива увага, оскільки від цього залежало збереження роду, його виживання. Основу виховання складала віра у Великого духа, основними постулатами якої були такі: любити, поважати, допомагати один одному, ділитися з іншими, жити в гармонії з оточуючим світом (Запотічна, 2016; Bercuson, 2006), а також чотирибічне бачення світу. За уявою корінного населення Північної Америки чотирибічне бачення світу відповідало моделі священного кола, яке містило чотири сегмента, що відображали духовний, емоційний, фізичний, ментальний аспекти існування людини. Саме на їх розвиток та гармонізацію було спрямоване навчання і виховання у племенах. Крім того, виокремлювалося чотири періоди розвитку людини (діти, молодь, дорослі, літні люди), чотири сторони світу (північ, схід, південь, захід), чотири пори року (зима, весна, літо, осінь) тощо (Запотічна, 2016; Integrating Aboriginal, 2003).

Дослідження доводить, що в Канаді досить тривалий час зберігалися досить дружні стосунки між владою та корінним населенням, які регулювалися через договірні відношення. Проте, в їх основі лежав принцип необхідності трансформування життя аборигенів та їх асиміляції до євроканадської спільноти. Договори порушувалися і все більше поширювалася практика відмови федеральної влади підписувати договори з аборигенами, поширення «явочного» освоєння їх земель.

Одним із перших законодавчих актів Канади щодо корінного населення була Королівська прокламація 1763 року (Royal Proclamation), яку називають «Індіанський біллем про права» (Indian Bill of Rights), оскільки визнавалася автономність та самоуправління аборигенів, їх право на землю (Taylor, 1976).

Проте, у 1876 році приймається Індіанський акт (The Indian act, 1876), у якому прописано процеси асиміляції аборигенів у канадське суспільство, умови втрати індіанського статусу та отримання канадського громадянства. Упродовж наступних століть, майже до 1950 року, до цього акту вносилися поправки, які спрямовувалися на посилення асиміляційних процесів

Ситуацію не змінив прийнятий у 1951 році новий Індіанський акт щодо усунення дискримінації корінного населення, у якому формально декларувалися положення щодо самоуправління, визнання прав на землю, звільнення від податків тощо.

Проте, асиміляційна політика виявилася неефективною, не сприяла повноцінному включенню корінного населення в канадське суспільства, а лише призвела до його маргіналізації і деградації. Це зумовило переосмислення національної політики і з середини ХХ століття соціокультурним принципом функціонування Канади стає мультикультуралізм, який поступово витісняє асиміляцію як принцип політики щодо корінного населення; вносяться суттєві поправки до Індіанського акту, відповідно до прийнятої в 1982 році Канадської хартії прав і свобод (Canadian Charter of Rights and Freedoms); приймаються Закон про землекористування перших народів (1999) (The First Nations Land Management Act) та Закон про управління першими націями (2002) (The First Nations Governance Act) та ін.

Отже, результати дослідження засвідчують схожість та подібність у соціально-економічному, політичному, історичному розвитку корінного населення США і Канади, детермінантами якого виступала національна політика щодо корінного населення, основними постулатами якої було: індіанці у США та аборигени в Канаді, які були першожителями і мали права на землю, розглядалися як перепона для шляху колонізації земель; здійснення асиміляторської політики та расової дискримінації корінного населення країн, що посилювало їх маргіналізацію і деградацію; перехід від політики асиміляції до політики мультикультуралізму.

Зауважимо, що соціально-економічні, політичні, історичні фактори розвитку корінного населення США і Канади зумовлювали особливості освіти корінного населення США і Канади.

Якщо основними методами навчання корінних народів у доколоніальний період були здебільшого емпіричні (демонстрація, групова соціалізація, участь у культурних та духовних ритуалах, розвиток умінь та навичок тощо) методи, а метою навчання було засвоєння цінностей, переконань, навичок та знань, які необхідні в подальшому житті, то з приходом європейців метою навчання стала асиміляція корінних народів (EagleWoman, 2016; Richards, 2009).

Першими школами для корінного населення керували католицькі місіонери. Головною ціллю таких шкіл було «цивілізувати» та «християнізувати» корінні народи. Проте, досягнути цього було складно, оскільки міцними були стосунки дітей із сім'єю, віра у свою релігію, звичаї тощо. Розуміючи це, уряд вирішує ізолювати дітей від своєї спільноти, сім'ї й створює спеціальні школи-інтернати (residential schools), у яких учням давали нові англійські імена, робили короткі зачіски (ганьба для хлопців у багатьох племенах), не дозволяли розмовляти своїми мовами, змушували приймати християнство,

використовували тілесні покарання. Таким чином, відбувалася декультуризація корінних народів, крім того, погане фінансування шкіл, низький рівень медичного обслуговування, переповненість шкіл, фізичні знущання призводили до смерті багатьох дітей (приблизно 15–24 %, у деяких школах навіть 50 %) (Kirkness , 2013; Tremblay, 2010), а ті, хто вижив і повернувся до резервацій, не могли нормально адаптуватися, втративши ціннісні орієнтири.

Наукові розвідки засвідчують, що перша школа-інтернат була відкрита в 1860 році у штаті Вашингтон, і вже у 1885 році функціонувало 106 таких шкіл. У 1900 році в індіанських школах-інтернатах перебувало 20 тисяч дітей, а в 1925 році їх кількість збільшилася втричі (Гарипов, 2010). У Канаді в 1900 році працювало 64 школи-інтерната (Adams, 1995). Крім того, у кінці XIX століття з'явилися індустріальні школи – школи-інтернати, розміщені у великих містах, які навчали велику кількість учнів (Miller, 1997). Вони були прикладом проведення агресивної асиміляції корінного населення.

На нашу думку, школи-інтернати для дітей корінних народів як форми освітньої асиміляції є однією з найганебніших подій, що сталися в політиці північноамериканських країн щодо корінного населення. У США лише в 1978 році з прийнятим Індіанського закону про благополуччя дітей, а в Канаді – з 1970 року батьки отримали законне право не віддавати дітей до шкіл-інтернатів. У 1996 році в Канаді було закрито останню таку школу, а дітей переведено до загальних шкіл провінцій і територій Канади (White, 2013). Освітня політика асиміляції змінилася на політику інтеграції.

Закцентуємо на тому, що переведення учнів здійснювалося за згодою батьків, що свідчило про демократизацію стосунків із корінним населенням.

Зауважимо, що 1 червня 2008 року федеральним урядом було створено Комісію зі встановлення істини та примирення (Truth and Reconciliation Commission of Canada (TRC) з метою надання можливості тим, хто вижив, розповісти про них та їх вплив на розвиток корінного населення; надання фінансової допомоги постраждалим.

Важливо, що сучасна Канада та США розуміють ганебність політики асиміляції корінного населення, про що свідчать офіційні вибачення прем'єр-міністра Канади С. Гарпер у 2008 році та Конгресу США у 2009 році.

Зазначимо, що сучасна освіта корінного населення у США і Канаді відбувається на основі мультикультуралізму, демократії, гуманізму, базуючись на націоналістичного підходу, ураховуючи потреби ринку праці.

Висновки та перспективи подальших наукових розвідок. Проведене дослідження дозволило зробити такі висновки: проблема освіти корінного населення у США і Канаді має глибоке історичне коріння, починаючи з часів

відкриття американського континенту; основними детермінантами розвитку освіти корінного населення північноамериканських країн є соціально-економічні, політичні, історичні, соціо-культурні чинники, які тісно пов'язані з колонізацією американських земель європейцями – індіанці у США та аборигени в Канаді, які були першожителями й мали права на землю, розглядалися як перепона на шляху колонізації земель; політика асиміляції корінного населення проводилася в різних формах, зокрема, здійснювалася політика патерналізму, основною метою якої була так звана «цивілізація диких народів» та політика термінації, яка була спрямована на ліквідування особового статусу корінного населення, зняття федеральної опіки й відмову від зобов'язань надавати фінансову допомогу; політика асиміляції корінного населення виявилася неефективною, породжувала расову дискримінацію корінного населення країн, посилювала їх маргіналізацію і деградацію; визначальною подією для корінного населення США стало прийняття Індіанського реорганізаційного акту, який ознаменував закінчення процесів асиміляції і початок відродження племінного самоуправління, а в Канаді – нового Індіанського акту щодо усунення дискримінації корінного населення; політика асиміляції поширювалася на освітню політику щодо корінного населення; школи-інтернати для дітей корінного населення є однією з форм освітньої асиміляції, які нанесли не виправну шкоду розвитку культури корінного населення, їх метою було знищення цінностей, принципів, звичаїв, мови корінних народів, перетворення їх на американських індіанців та канадських аборигенів; школи-інтернати – це ганьба національної політики щодо корінного населення північноамериканських країн; сучасною тенденцією освітньої політики є перехід від політики асиміляції до політики інтеграції; сучасна освіта корінного населення у США і Канаді базується на принципах мультикультуралізму, демократії та гуманізму, на націоналістичному підході, урахуванні освітніх потреб та потреб ринку праці.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в детальному аналізі, узагальненні та виокремленні позитивних і негативних ідей зарубіжного досвіду, зокрема, європейського та австралійського, щодо освіти корінного населення з метою його врахування у вітчизняних етноправових та етноосвітніх умовах.

ЛІТЕРАТУРА

- Бейклес, Д. (1969). *Америка глазами первооткрывателей*. М.: Мысль (Beicless, D. (1969). *America through the eyes of pioneers*. Moscow: Thought).
- Гарипов, Р. Ш. (2010). История становления и развития прав коренных народов США. *История государства и права, 1*, 14-22 (Garipov, R. Sh. (2010). The history of the formation and development of the rights of indigenous peoples of the United States. *History of state and law, 1*, 14-22).

- Запотічна, М. І. (2016). Характеристика традиційної освіти корінних народів Канади. *Молодий вчений*, 3 (30), 381-384 (Zapotichna, M. I. The characteristic of traditional education of aboriginal peoples of Canada. *Young Scientist*, 3 (30), 381-384).
- Козачук, О. О. (2014). Зміни в політиці США щодо корінних народів у 60-х – 70-х рр. ХХ ст. *Вісник Дніпропетровського університету*, Т. 22, 24 (2), 147-153 (Kozachuk, O. (2014). Changes in the U.S. Aboriginal Policy in the 1960–1970s. *Dnipropetrovsk University Bulletin*, 24 (2), 147-153).
- Огієнко, О. (2017). Сучасна система вищої освіти США: особливості функціонування і розвитку. *Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології*, 10 (74), 131-141 (Ogienko, O. (2017). Modern system of higher education in the USA: features of development and functioning. *Pedagogical sciences: theory, history, innovative technologies*, 10 (74), 131-141).
- Стельмах, В. Г., Тишков, В. А., Чешко, С. В. (1990). *Тропою слез и надежд (Книга о современных индейцах США и Канады)*. М.: Мысль (Stelmakh, V. G., Tishkov, V. A., Cheshko, S. V. (1990). *Through tears and hopes (The book is about the modern Indians of the USA and Canada)*. Moscow: Thought).
- Adams, D. W. (1995). *Education for Extinction: American Indians and the Boarding School Experience, 1875–1928*. Lawrence: University Press of Kansas.
- Bercuson, D., Nelson, S. (2006). *Before Canada: First Nations and First Contacts. Prehistory – 1583*. Philadelphia: Mason Crest Publishers.
- EagleWoman, A., Rice, G. (2016). American Indian children and U.S. Indian policy. *Tribal Law Journal*, 20, 34-49.
- Integrating Aboriginal Perspectives into Curricula: A Resource for Curriculum Developers, Teachers, and Administrators* (2003). Manitoba: Manitoba Education and Youth.
- Keller, R. H., Jr. (1974). American Indian Education: An Historical Context. *Journal of the West*, 13, 2, 75-82.
- Kirkness, V. (2013). Aboriginal Education in Canada: a Retrospective and a Prospective. In F. Widdowson and A. Howard (Eds), (pp. 7-26). *Approaches to Aboriginal Education in Canada*. Edmonton, Canada: Brush Education.
- Nixon, R. *Brighter Future for American Indians*. 27. 9. 1968//CR. Vol. 114. P. 30330.
- Miller, J. (1997). *Shingwauk's Vision: A History of Native Residential Schools*. Toronto, Canada: University of Toronto Press.
- Richards, J., & Scott, M. (2009). *Aboriginal Education: Strengthening the Foundations*. Ottawa, Canada: CPRN Research Report.
- Taylor, J. (1976). *Development of an Indian Policy for the Canadian North-West, 1869-1879*. PhD thesis. Queen's University.
- The Indian act.* (1876). Retrieved from: http://indigenousfoundations.web.arts.ubc.ca/the_indian_act/
- Tremblay, J. (2010). *Comparison of National Strategies In Indigenous Post-Secondary Education: Australia, New Zealand and the United States of America*. Ottawa, Canada: Human Resources Skills Development Canada.
- United Nations General Assembly of the World Conference on the Rights of Indigenous Peoples. (2014). September 22, Paragraph 13. A/RES/ 69 /2*
- Vine, D. (1992). *American Indian Policy in the Twentieth Century*. University of Oklahoma Press
- White, J., & Peters, J. (2013). A Short History of Aboriginal Education in Canada. *Aboriginal Education: Current Crisis and Future Alternatives*. Paper Thompson Educational Publishing.

РЕЗЮМЕ

Огиенко Елена. Образование коренных народов США и Канады: история и современные реалии.

Определены социально-экономические, политические, исторические детерминанты становления и развития образования коренного населения США и Канады; показана взаимосвязь особенностей функционирования системы образования коренного населения с процессами колонизации североамериканских земель европейцами; раскрыта сущность политики ассимиляции коренного населения, которая порождает расовую дискриминацию коренного населения стран, усиливала их маргинализацию и деградацию; акцентируется внимание на деятельности школ-интернатов для детей коренного населения как одной из форм образовательной ассимиляции, показано их негативное влияние на воспитание детей коренных народов; выявлено, что современной тенденцией образовательной политики в отношении коренного населения является переход от политики ассимиляции к политике интеграции; показано, что современное образование коренного населения в США и Канаде основывается на принципах мультикультурализма, демократии, гуманизма, на националистическом подходе, учете потребностей рынка труда.

Ключевые слова: коренные народы, образование коренных народов, законодательство, школы-интернаты для детей коренных народов, образовательная политика ассимиляции, образовательная политика интеграции, США, Канада.

SUMMARY

Ogienko Olena. Indigenous Education in the USA and Canada: History and Modern Realities.

The article identifies and analyzes the determinants of formation and development of the education of indigenous peoples of the United States and Canada, identifies the features of functioning of boarding schools and their impact on the education and training of indigenous peoples' children.

In order to achieve the aim, we used a retrospective analysis that helped track the emergence and development of the education of the indigenous peoples of the United States and Canada; structural-logical analysis which contributed to the study of legislative provision for the indigenous population; structural-functional analysis which allowed determining the specific features of education of indigenous peoples in the United States and Canada, to find out the features of the functioning of boarding schools; systemic-structural and comparative analysis which contributed to the definition of the common and distinctive in the countries under study.

It has been established that the problem of indigenous education in the US and Canada has deep historical roots since the discovery of the American continent; the main determinants of development of indigenous peoples education in the North American countries are socio-economic, political, historical, socio-cultural factors which are closely linked to the colonization of American lands by Europeans; the policy of indigenous assimilation was carried out in various forms, in particular, a policy of paternalism, the main purpose of which was the so-called "civilization of wild nations" and the policy of termination, which was aimed at eliminating the personal status of indigenous people, the abolition of federal care and waiver of obligations to provide financial assistance; the policy of indigenous assimilation proved to be ineffective, gave rise to racial discrimination of the indigenous people of the country, increased their marginalization and degradation. It was found out that the policy of assimilation was applied to educational policies concerning the indigenous population; boarding schools for indigenous children have become one of the forms of educational assimilation that have irreparably damaged the indigenous culture, their purpose was to destroy the values, principles, customs,

and the language of indigenous peoples. It is revealed that the current tendency in educational policy is transition from assimilation policy to integration policy. It is shown that modern education of indigenous peoples in the USA and Canada is based on the principles of multiculturalism, democracy, humanism, nationalist approach, taking into account educational needs and labor market needs.

Key words: *indigenous peoples, indigenous education, legislation, boarding schools for indigenous children, educational policy of assimilation, educational integration policy, USA, Canada.*

УДК 371.315.6:51

Валентина Орехова

ДВНЗ «Донбаський державний
педагогічний університет»

ORCIDID 0000-0002-7909-1077

DOI 10.24139/2312-5993/2019.05/057-068

ТРАНСМЕДІЙНІ НАВИЧКИ У ПРОФЕСІЙНІЙ МИСТЕЦЬКІЙ ОСВІТІ: АНАЛІЗ ЗАРУБІЖНОГО ДОСВІДУ

Метою статті є визначення комплексу трансмедійних навичок майбутніх учителів музичного мистецтва на основі аналізу зарубіжного наукового досвіду. Автор розглядає теоретичне поняття трансмедійної грамотності як такої, що забезпечує створення, впровадження й використання трансмедійних продуктів в освітній мистецькій діяльності під час формування професійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва. Методи дослідження: аналіз зарубіжних наукових джерел, індукція і узагальнення отриманих даних, класифікація трансмедійних навичок. Вивчення зарубіжного наукового доробку (праць С. Лівінгстона, Д. Букінгема, Дж. Хартлі, А. Сколарі, Г. Дженкінса та ін.) дозволило виокремити у складі трансмедійної компетентності майбутніх учителів музичного мистецтва п'ять груп навичок: технічні, оцінно-рефлексивні, організаційні, комунікативні, безпека в Інтернеті.

Ключові слова: *трансмедіа, трансмедійна компетентність, трансмедійна грамотність, трансмедійні навички, професійна мистецька освіта, майбутні вчителі музичного мистецтва.*

Постановка проблеми. Соціальне життя молоді побудовано навкруг цифрових технологій – від соціальних мереж до мобільних телефонів – і суттєво відрізняється від усталених освітніх практик. Інтегрування сучасних цифрових технологій та поява нових форм ЗМІ сприяли оновленню концептуальних підходів в освіті. Наразі набуває поширення поняття трансмедійної компетентності в професійній освітній діяльності, зокрема в мистецькій освіті.

Трансмедійна технологія змінила й розширила як маркетингові, соціальні та комунікативні сфери існування соціуму, так і креативні технології розвитку мистецької професійної освіти. Наразі на часі вести мову про формування трансмедійної грамотності, яка виходить за межі традиційної медіаграмотності й виводить на новий рівень освітні практики. У даному дослідженні